

वा० रा०

॥२४१॥

अभ्यवादयत् अभ्यवंददित्यर्थः ॥ ३९ ॥ ४० ॥ लक्ष्मणमासाद्य वंदमानं लक्ष्मणं परिष्वंगादिना संभाव्य ॥ अन्येद्युः पांचजन्यात्माकैकेय्यां भरतो भवत् ॥ तदन्येद्युः सुमित्रायामनंतात्मा चलक्ष्मणः ॥ सुदर्शनात्मा शत्रुघ्नो द्वौ जातौ युगपद्युगे इति पाद्मे शिवोक्तेः ॥ वैदेहीमभ्यवादयत् अभ्यवंदत् ॥ परेतु यद्यपि लक्ष्मणो भरतात्कनिष्ठो वयसा स्पष्टं चेदं जन्मप्रकरणे तथापि ज्येष्ठानुवर्तनेन स्वापेक्षया अधिकगुणत्वेन त्वव्यवहारेण ज्येष्ठानुवृत्तिरेवं कर्तव्येति भरतं प्रत्युपदेशदानेन च गुरुत्वबुद्ध्या तस्य नतिरुचितैव ॥ किंच कौ

आरोपितो विमानं तद्भरतः सत्यविक्रमः ॥ राममासाद्य मुदितः पुनरेवाभ्यवादयत् ॥ ३९ ॥ तं समुत्थाय काकुत्स्थश्चिरस्याक्षिपथंगतं ॥ अंके भरतमारोप्य मुदितः परिष्वजे ॥ ४० ॥ ततो लक्ष्मणमासाद्य वैदेहीं च परंतपः ॥ अथाभ्यवादयत्प्रीतो भरतो नाम चाब्रवीत् ॥ ४१ ॥ सुग्रीवं कैकेयीपुत्रो जाववंतमथांगदं ॥ मैदं च द्विविदं नीलमृषभं चैव सस्वजे ॥ ४२ ॥ सुषेणं च नलं चैव गवाक्षं गंधमादनं ॥ शरभं पनसं चैव परितः परिष्वजे ॥ ४३ ॥ ते कृत्वामानुषं रूपं वानराः कामरूपिणः ॥ कुशलं पर्यपृच्छुं स्ते प्रहृष्टा भरतं तदा ॥ ४४ ॥ अथाब्रवीद्राजपुत्रः सुग्रीवं वानरर्षभं ॥ परिष्वज्य महातेजा भरतो धर्मिणां वरः ॥ ४५ ॥ त्वमस्माकं चतुर्णां वैभ्राता सुग्रीवपंचमः ॥ सौहृदाज्जायते मित्रमपकारो रिलक्षणं ॥ ४६ ॥ विभीषणं च भरतः सांत्वयाम्यमथाब्रवीत् ॥ दिष्ट्या त्वया सहायेन कृतं कर्म सुदुष्करं ॥ ४७ ॥ शत्रुघ्नं च तदा राममभिवाद्य स लक्ष्मणं ॥ सीतायाश्चरणौ वीरो विनयादभ्यवादयत् ॥ ४८ ॥ रामो मातरमासाद्य विवर्णां शोककर्षितां ॥ जग्राह प्रणतः पादौ मनोमातुः प्रहर्षयन् ॥ ४९ ॥ अभिवाद्य सुमित्रां च कैकेयीं च यशस्विनीं ॥ समातृश्वततः सर्वाः पुरोहितमुपागमत् ॥ ५० ॥

सत्यायै प्रथमं दत्तपायसांशजत्वाल्लक्ष्मणस्य ज्येष्ठत्वं ॥ ततो हि कैकेयैः पायसार्धदानं तदंशजश्च शत्रुघ्न इति स एव भरतात्कनिष्ठः अतएव वैदेहीं चेति चकारः स्वरसतः संगच्छते ॥ अतएव च शत्रुघ्नकृतो लक्ष्मणनमस्कार उपपद्यते तयोर्युगपदुत्पन्नत्वादित्याहुः ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ पंचमो भ्राता भ्रातृविषयकपंचत्वसंख्यापूरणः ॥ सौहृदात्तत्पूर्वकोपकारात् ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ कैकेयीं च यशस्विनीं अस्यामनोदार्ढ्येन राजानरकात्तारितः ॥ देवाब्रह्मर्षयश्च परमं सुखं प्राप्ताः ॥ रामस्य च यशो जातमन एषा यशस्विन्येव ॥ ५० ॥

यु० कां०

॥२४१॥